

Шеляг-Сосонко Ю.Р. Чернолесско-Дмитриевский заповедник // Перспект. сеть запов. объектов Украины. – Киев: Наук. думка, 1987. – С. 192-195.

Hibbet D. et al. A higher-level phylogenetic classification of the Fungi. – *Mycological Research*. – 2007. – 111, N 5. – P. 509-547.

Kirk P.M., Cannon P.F., David J.C., Stalpers J.A. Ainsworth and Bisby's Dictionary of the fungi. Ninth Edition. – Egham: CAB International, 2001. – 655 p.

Синатропні мохоподібні рівнинного Криму

ЗАГОРОДНЮК Н.В.

Херсонський державний університет, кафедра ботаніки
вул. 40 років Жовтня, 27, м. Херсон, 73000, Україна
e-mail: netl@ksu.ks.ua

Найпростішим з проявів «відповіді» мохоподібних на антропогенний тиск є їх здатність (або нездатність) існувати в умовах антропогенно зміненого середовища. На цей принцип спирається класифікація бріофітів за їх стійкістю до антропопресії, розроблена М.Ф. Бойком (2005) і використана нами при дослідженні мохоподібних рівнинного Криму. У структурі даної регіональної бріофлори, яка включає 129 видів, в залежності від проявів реакції мохів на дію антропогенного фактора виділено 2 групи: індигенофітна і апофітна. Індигенофіти зустрічаються лише в природних місцезростаннях і ценозах (степи, вапнякові відслоненнях, чагарники); для антропогенних екоотопів вони нехарактерні (Бойко, 2005).

Складовими синатропної (апофітної) фракції бріофлори виявилися 70 видів. В цій групі переважають евентапофіти (36 видів, 27,91 % бріофлори), які частіше поселяються в природних ценозах або антропогенних ектопах, подібних за характеристиками до природних (неоштукатурений вапняк, пеньки дерев, ґрунтові відслонення в агроценозах, узбіччя стежок тощо), де вони є нестійким компонентом (Бойко, 2005). Евентапофіти зустрічаються в 7 родинях; найбільша кількість їх входить до родин *Fottiaceae* (14 видів, 33,33 % родини) і *Brachytheciaceae* (10 видів, 41,67 %). Як і геміапофіти, представники евентапофітної групи є широкоареальними аридалами і семоралами, в основному дернинних біоморф. Евентапофітна фракція є мезоксерофітно-мезофітною, геліофітно-геліосциофітною, інцертофільно-кальцефільною, олігомезотрофно-мезотрофною. Переважаючий статевий тип – дводомний, пропагулоносними видами є близько половини групи. Серед евентапофітів є види, рідкі в Криму та в Україні (*Brachytheciastrum velutinum* (Hedw.) Ignatov & Huttunen, *Hypnum cupressiforme* Hedw., *Syntrichia ruraliformis* (Bersch.) Cardot), але більша їх частина входить до складу бріофлор одного-двох ценозів, наприклад, вапнякових відслонень (*Didymodon sinuosus* (Mitt.) Delonge, *Pseudocrossidium revolutum* (Brid.) Zander, *Syntrichia montana* Nees.).

Меншою є кількість геміапофітів (34 види, 26,36 % бріофлори), які успішно мешкають як в природних, так і в антропогенних ектопах (покрівлі дахів, кам'яні та дерев'яні споруди, території кар'єрів, звалища тощо). Геміапофіти зустрічаються в 10 родинях. Як правило, ця складова представлена в межах окремої родини 1-3 вида-

ми, виключенням є родини *Pottiaceae* (13 видів, 30,9 % родини) і *Bryaceae* (5 видів, 38,46 %). Це, переважно, широкоареальні аридали і, дещо рідше, неморали, види дернинної і подушкової біоморф. Геміапофітна фракція є ксерофітно-мезоксерофітною, геліофітною, інцертофільно-кальцефільною, олігомезотрофно-мезотрофною. Панівний статевий тип – одностатевий (автеція); третина геміапофітів – пропагулоносні види. Геміапофіти у значній кількості зустрічаються у всіх місцевих природних ценозах (*Barbula unguiculata* Hedw., *Homalothesium sericeum* (Hedw.) B., S. et G., *Tortula muralis* Hedw.), в деяких антропоценозах (вапнякові кар'єри) бріофлора представлена майже виключно геміапофітами.

Індекс синантропізації бріофлори Рівнинного Криму складає 54,26 %. Показник є більш ніж вдвічі вищим, ніж у бріофлорі України в цілому – 24,1 % (Бойко, 2005), тобто біологічний потенціал досліджуваної флори мохів досить високий. Переважання евнтапофітів вказує на те, що процес пристосування мохів до антропогенно зміненого середовища триває. Підтвердженням є знахідка на субстратах антропогенного походження 9 видів мохів, до початку наших досліджень відомих як індигонофіти.

ЛІТЕРАТУРА

Бойко М.Ф. Синантропна бріофлора України // Чорноморськ. бот. журн. – 2005. – 1, № 2. – С. 24-32.

Почвенные водоросли урбанизированных территорий (г. Новосибирск)

ИВАНОВА Н.Ю., БЛАГОДАТНОВА А.Г.

Новосибирский государственный педагогический университет, кафедра ботаники и экологии
ул. Вилюйская, 28, г. Новосибирск, 630126, Россия
e-mail: home_pic@mail.ru

Водоросли являются постоянным компонентом почвенной биоты природных и антропогенно преобразованных ландшафтов.

Исследования проведены в Ленинском районе города Новосибирска в течение полевых сезонов 2008-2009 гг. Отбор проб на видовой состав водорослей проведен с учетом всех правил альгологических сборов (Хазиев, Кабиров, 1986). Выделен геоботанический профиль, представляющий собой катену. В ходе работы было собрано 30 почвенных образцов, состоящих из 530 индивидуальных.

Обнаружено 69 видов (75 видов и внутривидовых таксонов) водорослей. Таксономический анализ альгофлоры выявил преобладание отдела *Cyanoprokaryota* (47,8 %) и снижение долевого участия *Xanthophyta* (11,5 %), что указывает на урбанизированность территории. Вторую позицию занимает *Chlorophyta* (31,8 %). Долевое участие *Bacillariophyta* (5,7 %) незначительно. В семейственном спектре доминируют *Oscillatoriaceae* (24,6 %), *Ulothrichaceae* (7,2 %) и *Anabaenaceae* (5,7 %). Процент одновидовых семейств составляет 50 %. Среди ведущих родов выделяются *Phormidium*, *Oscillatoria*, *Chlamydomonas* и *Navicula*. Долевое участие одновидовых родов – 65,8 %.

Альгофлора исследованной территории формируется как специфическими видами, так и убиквидами. Доля последних составляет около 60 %, что характерно для

УДК 58
ББК Е52
А 43

Редакційна колегія:

чл.-кор. НАН України, д.б.н. Є.Л. Кордюм, к.б.н. О.В. Бурова, В.М. Герасимчук, к.б.н.
Л.В. Димитрова, к.б.н. І.А. Коротченко, А.С. Мосякін, к.б.н. М.М. Перегрим, к.б.н.
О.М. Перегрим, О.В. Поліщук, к.б.н. Г.І. Ругузова

А 43 **Актуальні проблеми ботаніки та екології.** Матеріали міжнародної конференції молодих учених (21-25 вересня 2010 р., м. Ялта). – Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2010. – 506 с.

ISBN 978-966-2372-31-1

УДК 58
ББК Е52

ISBN 978-966-2372-31-1

© Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України, 2010
© Нікітський ботанічний сад – Національний науковий центр НААНУ, 2010
© Центральний ботанічний сад НАН Білорусі, 2010
© ВД «АРІАЛ», 2010